

Activitatea Protopopiatului Oituz în perioada 1921-1938 reflectată în protocoalele acestuia

Cuvinte cheie: Biserica Ortodoxă, jud. Trei Scaune, cronică, perioada interbelică

Mots-clés: Église orthodoxe, Departement de Trois Siéges, chronique, deux-guerres période

Résumé

Dans la collection de manuscrits de la Direction Départementale des Archives Nationales de Galatz se conserve les rapports, écrits dans les années 1921 – 1939, des ecclésiastiques de la Archidiocèse d' Oituz.

Ces rapports ont été copiés par Ion Lefterescu, quand il a fonctionné comme météorologiste à Tg. Secuiesc.

Dans le cahier où sont copiés ces protocoles, le dernier est enregistré sous le nr. 15, mais sont absents nr. 5, 6 et 14.

Les rapports, écrits par les ecclésiastiques, décrivent des aspects de la vie des croyants de la région d'Archidiocèse: l'activité religieuse, l'évolution démographique, la vie culturelle et scolaire.

În colecția de manuscrise aflată la Direcția Județeană Galați a Arhivelor Naționale, se păstrează rapoartele întocmite în perioada 1921-1939 de protopopii administratori ai Protopopiatului Oituz.

Acestea au fost transcrise de Ion Lefterescu, pe când a funcționat ca meteorolog la Tg. Secuiesc. Ion Lefterescu era născut în comuna Corod (fostul județ Tecuci, actualmente Galați) și prin ocupația sa de meteorolog a funcționat o perioadă și la Tg. Secuiesc.

În caietul în care sunt transcrise aceste protocoale, ultimul menționat este înregistrat sub nr. 15, dintre ele lipsesc nr. 5, 6 și 14.

În continuare, voi enumera protocoalele existente în transcriere, datarea, localitatea și protopopul care le-a întocmit:

- raportul nr. 1, pe anul 1922, datat 31.12.1922, la Întorsura Buzăului, de protopop administrator Gheorghe Negovici Negoescu¹;

- raportul nr. 2, pe anul 1925, datat 20.03.1926, la Poiana Sărată, de protopop administrator, preot Ion Rafiroiu²;

- raportul nr. 3, pe anul 1926, datat 13.04.1927, la Poiana Sărată, de protopop administrator, preot Ion Rafiroiu³;

- raportul nr. 4, pe anul 1927, datat 25.03.1928, la Poiana Sărată, de protopop administrator, preot Ion Rafiroiu⁴;

- raportul nr. 7, pe anul 1930, datat 24.03.1931, la Poiana Sărată, de protopop administrator, preot Ion Rafiroiu⁵;

- raportul nr. 8, pe anul 1931, datat 13.04.1932, la Tg. Secuiesc, de protopop administrator, preot Ion Rafiroiu⁶;

- raportul nr. 9, pe anul 1932, datat 23.03.1933, la Poiana Sărată, de protopop administrator, preot Ion Rafiroiu⁷;

- raportul nr. 10, pe anul 1933, datat 23.03.1934, la Poiana Sărată, de protopop administrator, preot Ion Rafiroiu⁸;

- raportul nr. 11, pe anul 1934, datat 9.04.1935, la Poiana Sărată, de protopop administrator, preot Ion Rafiroiu⁹;

- raportul nr. 12, pe anul 1935, datat 26.03.1935, de protopop Ion Rafiroiu¹⁰;

- raportul nr. 13, pe anul 1936, datat 16.04.1936, de protopop Ion Rafiroiu¹¹;

- raportul nr. 15, pe anul 1938, datat 27.03.1939, de protopop Ion Rafiroiu¹².

Prin adresa 3934 din 1.08.1921¹³, se face cunoscut faptul că a fost înființat protopopiatul Oituz cu sediul la Tg. Secuiesc, având în componență următoarele comune:

1) Barcani	cu 1434 suflete
2) Boroșneul Mic	cu 1141 suflete
3) Brețcu	cu 1603 suflete
4) Cernatul de Jos	cu 275 suflete
5) Kezdi Mărtănuș	cu 698 suflete
6) Covasna	cu 1117 suflete
7) Întorsura Buzăului	cu 2635 suflete
8) Poiana Sărată	cu 1516 suflete
9) Sita Buzău	cu 2122 suflete
10) Vama Buzău	cu 1912 suflete
11) Zăbala	cu 408 suflete
12) Zagon	cu 1376 suflete
13) Tg. Secuilor	cu 9 suflete

TOTAL – 16266

Pentru că Protopopiatul Oituz a fost nou înființat și nu a fost ales un protopop, s-a impus o dublă alegere, atât în Colegiul preo-

țesc, cât și în „singuraticile sinoade parohiale” pentru alegerea deputaților mireni la sinodul protopopiatului ordinar și a celui extraordinar electoral.

Sinodul protopopesc se împarte în 16 cercuri electorale, împărțirea este efectuată de oficiul protopresbiterial în înțelegere cu colegiul preoțesc din tractul Oituz.

Preoțimea din tractul Oituz se va convoca la Colegiul preoțesc, spre a alege deputați din cler la Sinodul protopopiatului, într-un protocol deosebit și face alegerea de deputați din cler la sinodul ordinar, în alt protocol deosebit se face alegerea de deputați din cler la sinodul extraordinar electoral.

Prin procesul verbal din 11 octombrie 1921, încheiat în ședința Colegiului preoțesc din Protopopiatul Oituz, se face cunoscut că au fost aleși 8 membri sinodali, respectiv: Gh. Burlea, Irimia Ticușan, Gh. Hamzea, Gh. Furtună, Gh. Negoescu, Ion Rafiroiu, Ion Midroiu și Ion Ciora¹⁴.

La 11 octombrie 1921, a avut loc alegerea deputaților din protopopiatul Oituz, menționându-se în procesul verbal încheiat că, din cei 14 preoți ai tractului Oituz, se aleg numai 6, între care: David Coman, Ion Dima, Alexe Neagovici, Ghe. Cerbu, Buliman Emanoil, Neculai Dima¹⁵.

S-a efectuat împărțirea în 16 cercuri electorale; inițial au existat 13 comune și au mai fost create 3 cercuri în comune cu populație mai mare, respectiv: Întorsura Buzăului – 2 cercuri, Sita Buzăului – 2 cercuri, Vama Buzăului – 2 cercuri¹⁶.

Între 1921-1939, la conducerea Protopopiatului Oituz s-au aflat doi protopopi. De la înființare (mai exact începând cu anul 1922) și până la data de 1.04.1924, funcționează drept administrator protopop Gheorghe Negoviciu Negoescu. Din însemnări, rezultă bucuria acestuia de-a prezida primul sinod și „oare cine și-ar fi închipuit că noi așa de curând să ne vedem visul nostru de o mie de ani de a fi români din toate părțile laolaltă sub un rege mare și puternic ca noi să nu ne mai milogim ca să ni se dea voie a ne întruni în sinoadele noastre¹⁷.”

În raportul său, descrie situația bisericilor, a caselor parohiale, bibliotecilor parohiale, școlilor confesionale, personalului bisericesc și arhiva protopopiatului.

Despre arhivă, menționează că aceasta se va păstra într-o încăpere oferită de

prefectul Răuceanu, la Sf. Gheorghe¹⁸, case parohiale nu există în Barcan, Tg. Secuiesc, Poiana Sărată și Întorsura Buzăului, despre școlile confesionale se face cunoscut că singura declarată și susținută e cea din Mărcuș. Referitor la biserici, se amintește că „în Poiana Sărată se ridică Sf. Biserică care va fi aici un monument al luptelor ce s-au dat pe Valea Oituzului”, la Întorsura Buzăului există materialul necesar pentru închiderea cimitirului¹⁹.

Este consemnat și procesul verbal de ședință a Comitetului Protopopiatului Oituz ce a avut loc la 7/20 februarie 1922 în Boroșneul Mare, primirea unui registru de înscriere a protocoalelor pentru ședințele Comitetului și sinodul Protopopiatului, de la Dimitrie Grosu librar din Galați și despre un alt registru de înscriere a „protocoalelor deosebite” din partea Primăriei comunei Buzăul Ardelean²⁰.

Protopopul Negoescu își desfășoară activitatea până la 1.04.1924, anterior solicitând pe motive medicale a fi eliberat din funcție.

În circulara cu nr. 1833/1924, trimisă de arhiepiscopul și mitropolitul Nicolae clerului și populației ortodoxe din Protopopiatul Oituz, se aduce la cunoștință despre dispensarea de la administrarea tractului Oituz a preotului Negoescu din parohia Întorsura Buzăului, este exprimată recunoștința și mulțumirea cu privire la bunele servicii prestate Bisericii în calitate de administrator protopopesc și totodată este amintit numele noului administrator protopop, în persoana preotului Ion Rafiroiu din Poiana Sărată²¹.

Același mitropolit, urmare a ședinței plenare a Consistoriului arhidiecezan ținută la Sibiu, înștiințează pe noul protopop, Ion Rafiroiu, despre numirea sa în această funcție.

În aceeași circulară, se fac cunoscute anumite activități de natură administrativă care se impun în această situație, și anume: predarea oficiului, a cancelariei și a arhivei protopopești se va realiza în prezența a doi membri ai scaunului protopopesc, redactarea în două exemplare a procesului verbal (un exemplar se va păstra la oficiul Protopopiatului, al doilea se va înainta Mitropoliei)²².

Preotul Ion Rafiroiu fusese învățător la școala primară din Poiana Sărată și la investirea lui avea să prezinte legătura bisericii cu școala „avem datoria să o cultivăm cu aceeași dragoste de neam, biserică și școala... biserica – mama credinței strămoșești și școala – fiica luminii să ne fie și de azi încolo cămara

sufletului nostru pe care să o împodobim cu virtuțile strămoșești²³.

Rapoartele generale pe care le întocmește protopopul vizează diverse aspecte ale vieții credincioșilor din Protopopiat: viața bisericească, elementele de natură demografică, viața culturală, viața școlară.

La 25 martie 1926, are loc odată cu prezentarea raportului nr. 2, datat 20.03.1926, și ședința sinodului în SITA BUZĂULUI.

Înainte de a da curs raportului nr. 2, președintele sinodului prezintă motivele convocării acestuia în comuna Sita Buzăului, respectiv celebrarea activității pastorale a octogenarului paroh Ion Dima, care timp de 54 de ani a „păstorit cu vrednicie și demnitate această parohie”²⁴.

Preotul Ion Dima, vădit emoționat, face cunoscut auditoriului suferințele sale din timpul războiului în temnițele Clujului, vorbește despre dispariția ginerelui mult iubit, capelanul Ion Coman – dispărut tânăr, urmare a unei boli contractate în temnița din Cluj.

În raport, sunt prezentate și problemele cu care se confruntă Protopopiatul, spre exemplu, părintele Nicolae Dima, paroh la Cernatul de Jos, propune ca ajutorul acordat de județ pentru parohiile defavorizate să nu fie fragmentat, în sensul că trebuie mai degrabă rezolvate problemele ivite într-o anumită parohie decât prin sume dispersate, reduse valoric, să nu se concretizeze în niciun fel vreo activitate.

Protopopul Rafiroiu intervine și precizează că în precedentul an puținele ajutoare care au fost nu s-au distribuit conform

indicațiilor sale și din acest „mic ajutor s-a făcut mijloc de propagandă politică”²⁵.

Un alt aspect reflectat în două dintre protocoale (și anume protocolul nr. 11 și nr. 13) îl prezintă situația salariilor preoților pe anii 1935/1936 și 1937²⁶.

Sunt menționați preoții din Protopopiat, localitatea unde se află parohia, valoarea salariului, ajutorul de familie, totalul, venitul parohiei, impozit 4%, adițional drumuri, supracota, total rețineri, suma primită; spre exemplificare Ion Rafiroiu – Poiana Sărată, salariu 4410, ajutor familie – 250, total 4660, venit paroh – 550, impozit 4% – 130, adițional drumuri – 10, supracotă – 28, total rețineri – 718, suma primită – 3942; Olimpiu Russu – Sita Buzău, salariu – 2770, ajutor familie – 100, total – 2870, venit paroh – 300, impozit 4% – 71, adițional drum – 6, supracotă – 10, total rețineri – 387, suma primită – 2483²⁷.

În raportul nr. 13, sunt prezentate numai salariile, Ion Rafiroiu la Poiana Sărată avea un salariu de 5700, Olimpiu Russu la Sita Buzăului un salariu de 4100.

În ultimul raport, înregistrat sub nr. 15, datat 27.03.1939, la Poiana Sărată, pe care îl deținem, alături de aspectele principale reliefate, se spune: „Am întocmit acest raport sub presiunea evenimentelor externe de la 15 martie a.c., când o nouă zguduire morală politică s-a înlăptuit prin desființarea statului vecin prieten Cehoslovacia și anexarea acesteia la marele Reich al Germaniei, eveniment care ar avea repercursiuni și asupra scumpei noastre patrii. Ne-am adunat ca să fim strânși în jurul altarului și tronului căci cu noi este Dumnezeu”²⁸.

Gabriela VULPE

Note – Notes

1. D.J.A.N. Galați, *Colecția de manuscrise*, u.a. 9 / 1921-1959, f.7
2. *Ibidem*, f.12
3. *Ibidem*, f.16
4. *Ibidem*, f.20
5. *Ibidem*, f.26
6. *Ibidem*, f.28
7. *Ibidem*, f.34
8. *Ibidem*, f.36

9. *Ibidem*, f.37 verso
10. *Ibidem*
11. *Ibidem*
12. *Ibidem*
13. *Ibidem*, f.2
14. *Ibidem*
15. *Ibidem*, f.6
16. *Ibidem*
17. *Ibidem*
18. *Ibidem*, f.7

19. *Ibidem*, f.6 verso
20. *Ibidem*, f.5 verso
21. *Ibidem*, f.21 verso
22. *Ibidem*, f.8 verso
23. *Ibidem*, f.9
24. *Ibidem*, f.16
25. *Ibidem*
26. *Ibidem*, f.39 și 43 verso
27. *Ibidem*
28. *Ibidem*, f.44